PETRA Obchod s cirkevnými potrebami a knihkupectvo má na sklade:

080 01 PREŠOV, ul. SSR 1

Dr. J. Šuvarský: **Biskup Gorazd** (čes.)	48,—
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,—
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Patriarcha Alexij: **Výběr z díla** (český)	10,—
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,—
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,—
Dr. Št. Pružinský: **Patrológia I.**	41,—
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus. a slov.)	10,—
Homiletika	10,—
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,—
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,—
Základné bohoslovie	24,—
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,—
Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny I.**	150,—
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,—
Dr. Št. Pružinský: **Úvod do Písma sv. Nového zákona**	98,—
Teologický zborník IV.	52,—
Teologický zborník V.	60,—
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,—
Teologický zborník VI.	73,—
Naše pravoslaví	10,—

Budúce číslo vyjde 10. marca 1980

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Duklianske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/0 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXVI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 2/1980

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● V dňoch 2., 4., 9. a 23. decembra 1979 Jeho Preosvietenosť vladyka Nikolaj odslúžil sv. liturgiu v prešovskom katedrálom chráme Alexandra Nevského za spoluslúženia d. o. prot. M. Kernaševiča, d. o. prot. Jozefa Iljuka a d. o. prot. Petra Kormaníka. 9. decembra kázal d. o. prot. Michal Kernaševič, v ostatné dni d. o. prot. Peter Kormaník.

Zo života michalovskej eparchie

● Dňa 8. decembra 1979 na Úrade Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach sa konalo mimoriadne zasadnutie Eparchiálneho zhromaždenia. Na zasadnutí sa okrem všetkých pozvaných delegátov zúčastnil Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, za štátnu správu p. M. Čurma, OCT Michalovce. Zasadnutie sa zaoberalo obsadením uprázdnenej katedry michalovskej. Po modlitbe a privítacom slove metropolita Dorotej odslúžil za spoluslúženia duchovenstva panychídu za neb. Preosvieteného vladyku Cyrila. Za predsedajúceho EZ bol zvolený d. o. prot. dr. Michal Spišák. D. o. prot. Michal Choma, správca eparchie, predniesol stručnú správu zo života michalovskej eparchie, ktorá dala podnet k živej diskusii. Na záver bolo schválené uznesenie, v ktorom EZ požiadalo J. Bl. metropolitu Doroteja o skoré obsadenie biskupskej katedry michalovskej. Zasadnutie ukončili modlitbou.

● Dňa 9. decembra m. r. v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach Jeho Blaženstvo Dorotej odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu za spoluslúženia d. o. prot. J. Chomu, riaditeľa ER, a d. o. prot. Š. Horkaja, správcu katedrálneho chrámu. Za veľkej účasti veriacich kázeň predniesol J. Bl. metropolita Dorotej. D. o. prot. J. Choma na záver poďakoval metropolitovi Dorotejovi za jeho prítomnosť a spoločné modlitby.

(J. Ch.)

Jeseň života

(NA SVIATOK OBETOVANIA — SRITENIJA ISUSA CHRISTA)

V tento sviatok sa vo sv. evanjeliu spomína udalosť, keď spravodlivý starec Simeon trasúcimi sa rukami dvíha k nebu Syna Božieho, novonarodeného Christa. Jeho duša zaplesala novou radosťou: „Teraz prepúšťaš, Pane, služobníka svojho v pokoji . . ." V tej

chvíli sa ani tieň mihne chrámom zbožná žena, prorokyňa Anna, dcéra Fanuelova z pokolenia Aserovho, starenka-vdova, ktorá zasvätila svoj život Bohu, „nevychádzajúc z chrámu".

Hovorí sa, že mladí žijú nádejou, starí spomienkami. Toto neplatí pre starca Simeona ani pre Annu. Títo staarčekovia celý svoj život prežili v nádeji, že uvidia Toho, ktorý prišiel spasiť svet. Duchovné svetlo zažiarilo do ich duší. Títo dvaja sa azda ani nepoznali, spojila ich do jedného chválospevu tá živá voda, živá viera v spásu Izraela. Ich staroba bola osvetlená radosťou a každý vie, aký krásny je pohľad na usmievajúcich sa starcov, spokojných a šťastných, o ktorých sa má kto starať, ktorí nepostrádajú dobré slovo od svojich najbližších. Nie všetkým starcom je dožičené prežiť jeseň života doma, medzi svojimi, ale to sú už veľmi smutné príbehy o nevďačných deťoch, skupároch a nemilosrdenstve.

Pochvalne sa treba zmieniť o rodinách, kde starcov majú v úcte a láske, lebo takým deťom sa dostane takej istej odplaty od ich detí. Nech nečaká na lásku ten, kto ju nerozdáva sám! Isus Christos lásku rozdával bohate, tak bohate, že za nás zomrel na kríži. Za túto svoju lásku i lásku žne už takmer 2000 rokov od svojich verných dietok. Je v ľudskej duši niečo, čo na lásku zabudnúť nedá.

Preto ani v deň slávneho sviatku Sritenia Isusa Christa skloňme sa pred dnes spomínanými starcami Simeonom a Annou, za ich pevnú a radostnú vieru v Spasiteľa.

Z promócie vladyku Juvenalia

35 slobodných rokov

OD OSLOBODENIA K FEBRUÁRU 1948

Pravoslávny veriaci s radosťou konštatuje, že rok 1980 je rokom 35. výročia nášho oslobodenia slávnou Sovietskou armádou, a pri tejto príležitosti chce sa podieľať na nových výsledkoch našej spoločnej socialistickej práce, chce byť platným členom svojej vlasti. Statočnou prácou chce prispieť k posilneniu mieru. Toto svoje rozhodnutie intenzívne pociťuje práve teraz, keď oslavujeme slávne februárové dni r. 1948. Na svojich pracoviskách dokumentuje aj svoj vzťah k Sovietskemu zväzu, nášmu osloboditeľovi.

Pravoslávni veriaci u nás a všade inde na svete podporujú s rozhodnosťou mier, lebo aj náš zakladateľ Isus Christos za mier žil, tento hlásal a tento nám odovzdal so slovami: „Mier Vám zanechávam, mier dávam Vám" (Ján 14, 27.) Mier je najväčšie dobrodenie v živote človeka.

Aby sme priblížili aj mladšej generácii udalosti spred vyše 35 rokov, urobíme malé zamyslenie.

35. výročie oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou je aj príležitosťou na zamyslenie sa. Pre starších nech je to spomienka na tých prekrásnych ľudí, ktorých sme vítali od jesene r. 1944 až do mája 1945 na našom území. A ktorí, prechádzajúc naším územím, zanechávali za sebou hroby po dedinách, mestečkách a mestách Československa. Pre mladších nech je to zamyslenie nad tým, že mnohí z tých, ktorí navždy odpočívajú v našej zemi, boli možno práve v ich veku, snívali o svojom budúcom živote, ale bolo im dopriate iba snívať, lebo posledný ich čin bol — dať život, aby mohol vzniknúť nový, ten ktorý žije terajšia mladá generácia, a nech každý, kto bude prechádzať popri pamätníku, alebo popri mieste posledného odpočinku sovietskych vojakov má na mysli, že aj oni mali radi život, že sa ho chystali dôstojne žiť a že ho museli obetovať uprostred rozkvetu mladých síl.

Pred 35 rokmi zároveň s jarou kráčal od Východu mohutný prúd nezadržateľnej slobody, ktorý vyvrcholil v slávne májové dni v našom hlavnom meste Prahe. Praha bola posledným európskym mestom, ktoré bolo oslobodené v tejto vojne. Tu sa vojna zakončila definitívnou porážkou toho najstrašnejšieho systému, ktorý bol vyvolaný k životu tými najtemnejšími silami, aké mohla história zrodiť. A je aj symbolické, že tieto sily boli na hlavu porazené práve ľuďmi, ktorí reprezentujú najpokrokovejší spoločenský poriadok — víťazný socializmus. Je preto logické, že náš vývoj po oslobodení

v r. 1945 sa duchovne živil práve ideovým bohatstvom svojich osloboditeľov. V nebývalej miere vzrastal vplyv komunistickej strany a iných pokrokových ľavicovo orientovaných síl. A vplyv strany vzrástol najmä preto, lebo dôsledne prebojúvala povojnovú orientáciu na priateľstvo a spoluprácu so Sovietskym zväzom. Popularita strany a láska k Sovietskemu zväzu u väčšiny národa viedli k volebnému víťazstvu komunistov v roku 1946 na území ČSR. Tým bol daný základný smer našej vnútornej aj zahraničnej politiky, na ktorej sa v čoraz väčšej miere podieľala Komunistická strana Československa. Nepriateľsky naladeným buržoáznym politikom a ich prívržencom nevyhovoval tento stav, lebo im bránil v plnej miere orientovať ČSR na buržoázny Západ. Preto začiatkom roku 1948 vyvolali vládnu krízu, z ktorej chceli ťažiť tým, že z vlády sa im podarí vyhnať komunistov a najmä K. Gottwalda. Tento zámer nevyšiel. Predseda vlády K. Gottwald po demisii buržoáznych ministrov zostavil novú vládu, ktorá pozostávala z komunistov a progresívne orientovaných ministrov. Vláda bola prijatá, a tým bol zavŕšený celý proces, ktorý v našej krajine prebiehal od roku 1945. Bol to proces zameraný na víťazstvo socialistickej revolúcie u nás. Oslobodenie ČSR v roku 1945 a víťazstvo pracujúceho ľudu Československa na Februári roku 1948 sú základné piliere našich novodobých dejín, zdroj našej sily a nezvratnej istoty, ktorá je zárukou nášho napredovania do krajšej budúcnosti.

Preto aj my, veriaci pravoslávni v Československu, podporujeme, podieľame sa svojou prácou, a budeme aj naďalej prispievať k tomu, aby život nás všetkých v krásnej socialistickej vlasti bol stále plnší a bohatší. Všade pri každej príležitosti bojujeme za mier, pokoj na zemi a dobrú vôľu medzi ľuďmi, aby už nikdy nemuseli svoje životy obetovať ľudia, ale aby ich žili k plnej spokojnosti a sláve ľudského pokolenia na zemi.

Prof. Andrej Hniďak

NA PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Juraj Medviď, Koromľa, 50 Kčs, Pravoslávny farský úrad Cejkov, 400 Kčs, Vasil Stankov, Veľký Lipník 50 Kčs, Vasil Torbik, Veľký Lipník 69 Kčs, Fedor Rusínko z okresu Vranov n./T., 50 Kčs, Štefan Štefko, Chrasne, okr. Košice, 50 Kčs, Júlia Ďulová, Ruská Bystrá, 50 Kčs, Anna Kršňaková, Brezno, 20 Kčs.

Všetkým darcom patrí naša úprimná vďaka. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Vysoká pocta poprednému hierarchovi ruskej pravoslávnej cirkvi

V predchádzajúcom čísle tohto časopisu v článku pod tým istým názvom priblížili sme našim čitateľom časť priebehu slávnostnej promócie Vysokopreosvieteného vladyku Juvenalija, metropolitu krutického a kolomenského, na doktora pravoslávnej teológie h. c., ktorý mu za jeho teologickú, ekumenickú a mierovú činnosť udelila naša Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove. Priblížili sme si tiež niektoré základné myšlienky z jeho doktorskej reči, konkrétne z prvej časti tejto reči, ktorá má názov: „Na ceste k Svätému a veľkému snemu", čím vladyka Juvenalij má na mysli pripravovaný celopravoslávny snem.

V tomto článku si priblížime základné myšlienky z ďalších častí jeho reči. Druhá časť má názov: „Bohoslovecké dialógy a dišpúty", čím vladyka myslí vážny bohoslovecký dialóg medzi pravoslávnou cirkvou a ostatnými kresťanskými cirkvami, cieľom ktorého je budúca jednota kresťanstva. Základ pre takýto dialóg zo strany pravoslávnej cirkvi bol vytvorený v 60. rokoch na celopravoslávnych konferenciách. Dôležitými etapami v rozvoji tohto dialógu sú vytvorenie Medzipravoslávnych bohosloveckých prípravných komisií pre dialóg s cirkvou starokatolíckou a anglikánskou a s východnými (nechalcedónskymi) cirkvami, v čom sa pokračuje aj v súčasnej dobe. Uskutočnilo sa niekoľko zasadaní zmiešaných teologických komisií, ktoré začali skúmať otázky.

V súčasnej dobe sa nachádzame pred započatím dialógu medzi pravoslávnou a rímskokatolíckou cirkvou. Medzipravoslávna technická komisia pre dialóg s katolíckou cirkvou bola vytvorená v období po štvrtej Celopravoslávnej konferencii v roku 1968 a k svojej práci pristúpila v roku 1976 po rozhodnutí prvej Celopravoslávnej predsnemovej porady. Táto komisia uskutočnila tri zasadania v rokoch 1977—1978 a svoju úlohu splnila. Jednotlivé miestne cirkvi uvítali túto iniciatívu a vytvorenie Zmiešanej teologickej komisie pre dialóg medzi pravoslávnou a rímskokatolíckou cirkvou.

V blízkej budúcnosti má sa začať dialóg s východnými (dochalcedónskymi) cirkvami. Svoju prácu započala tiež Medzipravoslávna technická teologická komisia pre dialóg s luteránmi. Isté komplikácie nastali v dialógu s anglikánskou cirkvou, ktorá zavádza ženské kňazstvo, s čím pravoslávna strana nikdy nemôže súhlasiť. Sme toho názoru, že žena má sa aktívne podieľať na živote cirkvi, avšak vysviacka žien na kňazov sa prieči tradícii nerozdelenej cirkvi a celej jej štruktúre. Istú nádej pre pokračovanie v dialógu s anglikánskou cirkvou vzbudilo vyhlásenie novozvoleného primasa tejto cirk-

vi, ktorý je proti vysviacke žien na kňazskú službu. Preto v tomto dialógu je treba s nádejou pokračovať a nevzdávať sa pri prvej náhodnej prekážke. Ruská pravoslávna cirkev súčasne s tým uskutočňuje dvojstranné rokovania s niektorými kresťanskými cirkvami, čo napomáha dialógu vôbec, — je to vlastne príprava pre seriózny teologický dialóg s týmito cirkvami z pozície celého pravoslávia. Podmienkou každého dialógu je, „aby bola dodržaná čistota pravoslávnej viery, učenie prvotnej jedinej a nerozdelenej cirkvi". Táto ekumenická inštrukcia bola vynesená na miestnom sneme ruskej pravoslávnej cirkvi v roku 1971. V skutočnosti je to zásada celopravoslávna a ňou sa budú riadiť aj ostatné miestne pravoslávne cirkvi, lebo inej cesty k jednote nieto. Vo svätej liturgii, ktorá je najreálnejším vyjadrením jednoty veriacich, sa hovorí: „Milujme druh druha, aby sme jednomyseľne vyznávali". To je skutočný princíp jednoty cirkvi a tohto princípu sa pravoslávna cirkev bude rozhodne a nekompromisne pridržiavať v každom dialógu.

Tretia časť doktorskej reči vladyku Juvenalija má názov: „Prínos pravoslávia pre ekumenické hnutie". Ináč povedané, čo sme my urobili pre rozvoj ekumenického hnutia?

Nová etapa ekumenickej činnosti pravoslávnych cirkví sa začína v roku 1961, najmä zvolaním III. valného zhromaždenia Svetovej rady cirkví, kedy členmi tejto ekumenickej organizácie st stali viaceré pravoslávne cirkvi východnej Európy, lebo vniesli do jej činnosti určité oživenie. Prejavilo sa to v značnej miere v práci takých komisií, ako napr. komisia „Viera a poriadok", v práci svetovej konferencie „Cirkev a spoločnosť" v Ženeve r. 1966, v práci IV. valného zhromaždenia SRC, v práci svetovej konferencie „Spása dnes" a v mnohých iných. Najnovšie to bola svetová konferencia „Viera, veda a budúcnosť", ktorý sa konala v USA r. 1979. K mnohým diskutovaným otázkam ruská pravoslávna cirkev zverejnila svoje oficiálne vyhlásenia, vyjadrenia a návrhy, ktoré predstavujú závažné ekumenické dokumenty. Kladný ohlas vyvolal v mnohých cirkvách návrh ruskej pravoslávnej cirkvi dať prednosť „vertikalizmu" nad „horizontalizmom", t. j. vzťahu Boh — človek a svet v praktickej a teologickej práci ekumenického hnutia.

Osobitnú pozornosť vladyka Juvenalij venoval práci 31. sesie ÚV SRC. Táto organizácia je živým organizmom, v ktorom prebiehajú isté procesy. Predstavitelia pravoslávnych cirkví poukázali na potrebu riešenia naliehavých otázok. Predovšetkým bolo poukázané na to, že prítomnosť a prínos pravoslávnych vo SRC má byť adekvátny nepopierateľnému významu doktrinálneho bohatstva a princípov cirkevného poriadku epochy nerozdelenej cirkvi, nositeľmi ktorých sú miestne pravoslávne cirkvi, členky SRC. Bolo

poukázané na príliš malý počet pravoslávnych členov v ústredných a pracovných orgánoch SRC, bez čoho táto organizácia nebude schopná aktívne plniť svoje poslanie. Toto sa musí odraziť predovšetkým pri spracovaní a schvaľovaní dokumentov SRC, týkajúcich sa vieroučných otázok. Tu nemôžu rozhodovať hlasy, ale pozícia pravoslávia ako celku. V tomto smere boli urobené viaceré návrhy vedeniu SRC a uskutočnili sa aj viaceré stretnutia s vedením tejto organizácie, čo v mnohom bolo s uspokojením prijaté. Veľký význam sa pripisuje plánovanému stretnutiu predstaviteľov pravoslávnych cirkví s vedením Svetovej rady cirkví, ktoré sa uskutoční v r. 1980.

Štvrtá časť doktorskej reči vladyku Juvenalija je venovaná otázkam mierovej činnosti cirkvi a má názov: „Účasť v mierovom hnutí".

V súlade s duchom evanjelia miestne pravoslávne cirkvi konajú svoju službu veci mieru, za túto vec sa modlia vo svojich bohoslužbách slovami: „V pokoji k Pánovi modlime sa — Mirom Hospodu pomolimsja", čím vyjadrujú svoje úprimné želanie, aby ľudia žili v mieri a bez vojen. Nenahraditeľným prostriedkom výchovy ľudstva k mieru je každodenné svedectvo kresťana, šíriaceho zvesť pokoja ďalekým i blízkym (Ef 2, 17). Božia výzva k aktívnej mierovej činnosti je založená na slovách Pána nášho Isusa Christa: „Blaho-

Vysokopreosvietený Juvenalij a Preosvietený Nikolaj počas bohoslužieb v prešovskej katedrále . . .

slavení, ktorí tvoria pokoj, lebo synmi Božími budú sa menovať" (Mt 5, 9) ... „Každá stránka evanjelia a dejín cirkvi Christovej je naplnená duchom pokoja, duchom bratstva, duchom lásky. Každá stránka evanjelia vychováva k pokoju a k pokoju volá", povedal vladyka Juvenalij. A to je dôvod, aby pravoslávne cirkvi o mieri nielen hovorili, ale aby ho aj pomáhali vytvárať. Svedčí o tom účasť pravoslávnych cirkví v kresťanských, medzináboženských a svetských organizáciách a fórach. Zvlášť vysoko hodnotil vladyka Juvenalij činnosť Kresťanskej mierovej konferencie, ktorá má sídlo v našom hlavnom meste — v Prahe a ktorá za 20 rokov svojej činnosti vyrástla na celosvetové fórum kresťanov, ktoré napomáha upevneniu mieru na celom svete.

Podobnú mierovú činnosť pravoslávne cirkvi vykonávajú aj v rámci SRC, predovšetkým v rámci jej širokého programu boja s militarizmom a za odzbrojenie. Podobne je to aj v činnosti Konferencie európskych cirkví. Otázka mieru, uvolňovania medzinárodného napätia a odzbrojenia, to sú hlavné body mierovej aktivity cirkví. S veľkým úspechom sa darí uskutočňovať medzináboženské mierové konferencie. Na prvom mieste tu treba spomenúť celosvetovú konferenciu „Náboženskí predstavitelia za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi", ktorá sa konala r. 1977 v Moskve a na príprave ktorej mali podiel aj kresťanské cirkvi a bohoslovecké školy ČSSR. Na tejto konferencii bola vydaná výzva, aby posledné roky druhého tisícročia boli rokami pokoja. Na tejto konferencii bolo zastúpených 107 krajín sveta a ich delegáti jednomyseľne podporili túto veľkú myšlienku. Ideu pokoja mocne podporili predstavitelia svetových náboženstiev mimokresťanských, ako napr. mohamedáni, budhisti, hinduisti, šintoisti, židia a iní. „Presvedčili sme sa, hovorí ďalej vladyka Juvenalij, že blízkosť etických pozícií rôznych náboženstiev, opierajúcich sa o svoje vlastné učenie, je schopná zjednotiť nás k plodnej spolupráci pre dobro ľudstva".

V súčasnej dobe ruská pravoslávna cirkev uvažuje o otázkach, spojených s oslavou 1000. výročia pokrstenia Ruska, čo ešte viac zaktivizuje mierové snaženie cirkvi v medzikresťanskej i medzináboženskej sfére. Veľký význam sa pripisuje tiež stretnutiam predstaviteľov kresťanských cirkví ZSSR a USA, pri ktorých sa najviac hovorí o otázkach odzbrojenia. V spoločnom vyhlásení stretnutia, ktoré bolo v marci minulého roku, sa hovorí: „Pán znova nám predkladá život alebo smrť, požehnanie alebo kliatbu: vy si však vyberte život, aby ste vy i vaši potomkovia mohli žiť".

V rozpore s tým všetkým sú snahy západných krajín, najmä USA, rozmiestniť v západnej Európe rakety stredného doletu napriek tomu, že pred časom bola podpísaná dohoda o obmedzení strategických zbraní medzi ZSSR a USA, ktorá vinou Západu nie je dodnes ratifikovaná a že ZSSR je ochotný zmenšiť počty svojich vojsk v Európe a tiež množstvo zbraní, o čom naša verejnosť bola dostatočne informovaná.

Pravoslávna cirkev teda nestojí bokom od naliehavých otázok dnešného ľudstva a aktívne sa podieľa na všetkom, čo napomáha nastoleniu pokoja vo svete a opravdu humánnych vzťahov medzi národmi a medzinárodnej spolupráce vo všetkom, čo prispieva k dobru človeka a jeho života na zemi.

V závere svojej doktorskej reči vladyka Juvenalij povedal tieto pekné slová:

„S radosťou poviem, že túto misiu pravoslávneho svedectva a služby mieru ruka v ruke a v jednomyseľnosti uskutočňujú dve miestne cirkvi — sestry — ruská pravoslávna cirkev a pravoslávna cirkev v Československu, národy — bratia Sovietského zväzu a Československej socialistickej republiky".

Taký je v krátkosti obsah doktorskej reči vladyku Juvenalija, ktorú všetci prítomní odmenili dlhotrvajúcim potleskom. Potešujúce bolo to, že tu boli prítomní viacerí aktívni mierovi činitelia bratských cirkví v ČSSR, ktorí vladyku Juvenalija poznajú osobne a roky s ním v tejto oblasti spolupracujú.

Vladyka Juvenalij v kaplnke na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove

Podľa poriadku promočného aktu prvý pozdravil nového doktora dekan našej bohosloveckej fakulty prof. dr. Štefan Pružinský, ktorý vyjadril radosť z toho, že naša škola ako prvá zahraničná bohoslovecká fakulta mala tú česť oceniť jeho teologickú a ekumenicko-mierovú činnosť a zaželal vladykovi dobré zdravie, mnoho úspechu v jeho arcipastierskej i mierovej činnosti pre dobro všetkých nás.

Úprimnými slovami pozdravil nového doktora teológie Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, zdôraznil veľký význam mierovej činnosti ruskej pravoslávnej cirkvi, osobne vladyku Juvenalija, poďakoval sa za významnú pomoc ruskej cirkvi našej pravoslávnej cirkvi, ktorá je vlastné trvalá, najmä za udelenie samostatnosti v roku 1951, čím sa naša cirkev ocitla medzi ostatnými pravoslávnymi cirkvami ako cirkev sestra a plne sa podieľa na riešení všetkých závažných celopravoslávnych otázok duchovného života.

Za Úrad predsedníctva federálnej vlády a za ministerstvo kultúry ČSR a SSR nového doktora teológie pozdravil generálny riaditeľ Sekretariátu Ministerstva kultúry pre veci cirkevné PhDr. Karol Homola, ktorý vysoko ocenil mierové snaženie ruskej pravoslávnej cirkvi, jej popredných hierarchov, a osobne vladyku Juvenalija, lebo táto oblasť nášho života je nám všetkým blízka a spoločná a spoločné sú naše snahy za zachovanie svetového mieru. Naša spoločnosť vždy mala a bude mať pochopenie pre tieto ušľachtilé snahy cirkví a bude ich všemožne podporovať.

Tretím významným gratulantom bol generálny biskup Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. a viceprezident KMK, prof. ThDr. Ján Michalko. Ako dlhoročný mierový činiteľ dobre a do hĺbky pozná závažnosť mierovej problematiky, bratsky pozdravil nového doktora teológie, poukázal na spoločné náboženské i ľudské základy tejto práce a poprial mu dobré zdravie, mnoho úspechov v práci a svoj prihovor zakončil rusky, čo bolo veľmi milo prijaté všetkými prítomnými.

Po tomto pozdravnom príhovore dekan fakulty ukončil akademickú slávnosť, poďakoval sa prítomným za účasť a poprosil vzácnych hostí aby sa zúčastnili na slávnostnom obede, ktorý bol pripravený v hoteli Dukla.

Aj počas obeda vystúpili s gratuláciami viacerí predstavitelia cirkví a bohosloveckých fakúlt. Ako prvý peknými slovami vladyku Juvenalija pozdravil v mene zboru biskupov a ordinárov rímskokatolíckej cirkvi ThDr. Štefan Onderko, kapitulný ordinár z Košíc, ktorý poukázal na snahu katolíckej cirkvi o zachovanie mieru vo svete a na znak úcty venoval novému doktorovi na pamiatku ilustrovanú knihu o košickej katedrále, čo vladyka Juvenalij s vďakou prijal.

Práve tak úprimne sa prihovoril biskup Slovenskej reformovanej cirkvi ThDr. Imrich Varga, ktorý v dlhšej reči sa dotkol viacerých závažných stránok mierovej činnosti kresťanov a ich ekumenických snáh.

Za Okresný národný výbor vladyku Juvenalija pozdravil podpredseda pán Dolný, ktorý zdôraznil potrebu tesnej spolupráce pri upevňovaní mieru vo svete, poukázal na úspechy mierovej a budovateľskej práce v prešovskom okrese i v celom našom kraji, čo má jediný cieľ: aby náš ľud žil v spokojnosti a mohol uplatniť všetky svoje tvorivé schopnosti.

Veľmi pozorne bol vypočutý pozdravný príhovor gen. tajomníka KMK ThDr. M. Miřejovského, ktorý medzi iným zdôraznil osobitnú vlastnosť vladyku Juvenalija pri rôznych jednaniach, ktorá sa prejavuje v tom, že vladyka dokáže rozhodne a presvedčivo zmierniť často veľmi búrlivé debaty, hoci sa týkajú otázok mieru a vniesť do týchto rozhovorov kľud a rozvážnosť.

Bratsky pozdravili vladyku Juvenalija dekani bohosloveckých fakúlt, a to prof. ThDr. Milan Salajka, prof. ThDr. Jozef Smolík a prof. ThDr. Karol Nandrásky. Všetci sú aktívnymi mierovými činiteľmi, poznajú túto problematiku, osobne poznajú vladyku Juvenalija tak z ekumenickej, ako aj mierovej činnosti.

Aj tieto chvíle prešli vo veľmi peknom a bratskom ovzduší a záverečné slovo vďaky patrilo novému doktorovi pravoslávnej teológie, vladykovi Juvenalijovi, ktorý sa všetkým prítomným milo poďakoval, poďakoval sa našej cirkvi a bohosloveckej fakulte za preukázanú česť a bratskú lásku, za pozvanie do nášho krásneho kraja, ktorý mohol aspoň sčasti vidieť, vidieť výsledky tvorivej práce našich ľudí, oboznámiť sa s kultúrnym a duchovným životom v tejto časti našej vlasti, opäť zdôraznil veľký význam zachovania svetového mieru a porozumenia medzi národmi a dal všetkým nám svoje arciparstierske požehnanie.

Krátko po obede sa vladyka rozlúčil s účastníkmi tejto slávnosti osobne a v sprievode hlavy našej cirkvi, Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, a Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, odcestoval do Prahy a odtiaľ do Karlových Varov, kde sa konalo stretnutie medzi predstaviteľmi cirkví ZSSR a USA.

Želáme vladykovi dr. Juvenalijovi dobré zdravie, mnoho telesných i duchovných sil v jeho zodpovednej arcipastierskej, ekumenickej i mierovej činnosti a hojnosť Božej pomoci.

Na mnogaja lieta, Vladyko! **Prot. Š. P.**

„Keď príde Syn človeka vo svojej sláve..." (Mat. 25, 31)

O pravdivosti a uskutočnení druhého príchodu na zem a posledného strašného súdu Isusa Christa nad všetkými ľuďmi sa dozvedáme zo starozákonných proroctiev, aj zo stránok sv. Evanjelia a tiež i z listov sv. apoštolov. Nuž pripomeňme si aspoň niektoré. Tak prorok Izaiáš takto vylíčil onen deň druhého príchodu na zem Syna Božieho Isusa Christa: „Lebo hľa, Pán príde v ohni a vozy Jeho sú ako búrka, aby priviedol v zápale hnev Svoj a hrôzu Svoju v plameňoch ohňa... Prídem zhromaždiť všetky národy a všetky reči: prídu a uvidia slávu Moju... a príde každé telo klaniať sa pred Moju tvár. A vyjdú a hľadieť budú na mŕtvoly mužov, čo odpadli odo Mňa. Áno, ich červík neumrie a ich oheň nevyhasne" (Iz. 66, 15, 19, 23—24). Obdobne predpovedal o tomto poslednom dni aj prorok Joel: „A dám znamenia na nebi i na zemi, hovorí Hospodin, krv a oheň a kúrňavu s dymom. Slnko sa zmení na tmu a mesiac na krv, skôr než príde veľký a hrozný deň Pána... A zhromaždím všetky národy, zavediem ich do údolia Jozafatského i budem tam sa s nimi súdiť... Slnko a mesiac očernejú a hviezdy stiahnu svoj lesk... otrasú sa nebesá a zem... lebo tam si zasadnem súdiť všetky okolité národy" (Joel 3, 3—4 i nasl.). Obdobným spôsobom predpovedali aj Sofoniáš (1. kap.) a Malachiáš (4. kap.).

Všetky tieto proroctvá sa do písmena zhodujú s novozákonnými svedectvami. Nebude zaiste od veci, ak uvedieme jedno z veľmi jasných novozákonných svedectiev o strašnom onom poslednom dni, svedectvo sv. Jána Bohoslova v jeho videní, zapísanom v Zjavení: „I videl som veľký biely trón a Toho, Ktorý na ňom sedel. Pred tvárou Jeho unikla zem i nebesá a nebolo viac pre ne miesta. Videl som aj mŕtvych veľkých i malých, ktorí stáli pred trónom: a otvorili sa knihy a aj iná kniha sa otvorila, ktorá je knihou života, a súdení boli mŕtvi podľa svojich skutkov, ako to bolo napísané v knihách. A more vydalo mŕtvych, ktorí boli v ňom a smrť i podsvetie vydali mŕtvych, ktorí boli v nich a každý bol súdený podľa svojich skutkov... ak niekto nebol zapísaný v knihe života, bol zvrhnutý do ohnivého jazera" (Zj. 20, 11—13, 15).

Najznámejšie zo všetkých svedectiev v Písme sv. je svedectvo samého Spasiteľa Isusa Christa, zapísané v Evanjeliu Matúša (25. kap. 31—46), ktoré sa každoročne predčítava na sv. liturgii nedele mäsopôstnej, teda v čase prípravy pred svätými a spasiteľnými dňami sv. štyridsiatnice, t. j. Veľkého pôstu. Tu sa nám veľmi jasným spôsobom odhaľuje obraz posledného súdu, keď Isus Christos opäť v ľudskom tele zostúpi z nebies na zem, aby súdil všetkých ľudí od stvorenia sveta a aby ich odmenil alebo potrestal.

Strašný bude onen deň, deň druhého príchodu Christovho a blížiaceho sa súdu, deň, keď tróny povstanú, knihy sa pohnú a Sudca zasadne, obkolesený nespočetným množstvom anjelov, keď trúby sa ozvú ich hlasmi a vtedy nebesá zaniknú a nastane nové nebo a nová zem (Iz. 65, 17; 2 Petr. 3, 10—13), keď sa zatrasú základy zeme a mŕtvi z hrobov vstávať budú, aby predstúpili pred

spravodlivého Sudcu, pred ktorým budú vyjavené ich všetky skutky, javné i utajené, vyjavené pred všetkými. Či sa vtedy nezachveje každý ľudský tvor, či nezaplače, nevzdychne a strachom nezastoná, keď nastane onen deň hnevu, deň úzkosti a zvierania, deň, keď sa zarmútia mnohí a budú chodiť ako slepí, lebo zhrešili proti Pánovi, (Sof. 1, 17), deň, keď navždy budú zatvorené dvere Božieho milosrdenstva a odpustenia.

Tieto svedectvá Písma sv. utvrdzujú nás v presvedčení, že tak ako sa splnili starozákonné proroctvá o prvom príchode Isusa Christa na zem, tak sa vo svoj čas naplnia aj o Jeho druhom príchode spravodlivo súdiť všetkých ľudí všetkých čias. Z uvedeného, ako aj z iných písomných svedectiev apoštolov zachytených v ich listoch (Sk. ap. 1, 11; 2 Kor. 5, 10; Žid. 9, 27—28 a iné) je zrejmé, že posledný súd bude uskutočnený Samým Spasiteľom Isusom Christom. Naskytá sa otázka, prečo Isus Christos, a nie Boh Otec alebo Boh Duch svätý má súdiť živých a mŕtvych? Odpoveď nájdeme v Písme sv. a vo vykupiteľskom diele Spasiteľovom. Isus Christos ako Syn Boží a Bohočlovek vykúpil tento svet a je teda dôstojné a spravodlivé, aby On ako Boh i ako Človek súdil pokolenie ľudské, aby každý súdený svojimi telesnými očami uzrel svojho viditeľného Sudcu a vypočul si i Jeho sudcovský výrok. Preto Isus Christos hovorí: „Lebo ako Otec má v Sebe život, tak dal aj Synovi, aby mal v Sebe život. A preto, že je Syn človeka, dal Mu aj moc súdiť... Otec sám nikoho nesúdi, ale všetok súd odovzdal Synovi, aby si všetci ctili Syna tak, ako si ctia Otca "(Ján 5, 27, 22). Posledný súd má teda prinavrátiť Isusu Christu Jeho plnú úctu, česť a slávu, ktorú mal ešte pred vznikom sveta (Ján 17, 5) a ktorú Mu nepriznávali Jeho súčasníci počas Jeho pôsobenia na zemi a v neskoršom období všetci tí, ktorí sa zriekli viery v Neho a neuznali Ho za Syna Božieho a Vykupiteľa a v súčasnosti zasa tí, ktorí vyznávajúc Ho znevažujú Ho, rúhajú sa Mu, berú Jeho meno nadarmo, nechcú brať svoj kríž a nasledovať Ho (Mr. 8, 34). Toto všetko musí byť Isusu Christu tu na strašnom súde verejne pred všetkými prinavrátené, aby sa naplnilo starozákonné proroctvo proroka Izaiáša, keď volá: „Od končín zeme počuli sme spevy: „Sláva Spravodlivému" (Iz. 24, 16), čo potrvdzuje vo svojom liste k Filipanomi ap. Pavel: „Aby sa na meno Isusa skláňalo každé koleno na nebi, na zemi a v podsvetí a každý jazyk aby vyznával na slávu Boha Otca, že Isus Christos je Pán" (Filip. 2, 10—11). Isus Christos ani počas Svojho pôsobenia na zemi nevykonával Svoju sudcovskú právomoc (neodsúdil ženu cudzoložnicu Ján 8, 11) a dokonca hovoril, že nesúdi nikoho (Ján 8, 15). Ináč to bude na poslednom súde, keď obdrží od Boha Otca plnú právomoc súdiť, ako už bolo vyššie uvedené (Ján 5, 22).

Podľa všetkého, je teda zrejmé a isté, že súd uskutoční Isus Christos, a to nad všetkými ľuďmi, dobrými i zlými, berúc do úvahy ich činy, slová i úmysly a všetko utajené a skryté pred ľuďmi, nie však pred Ním. „Ale hovorím vám — znejú ako výstraha slová Isusa Christa — v deň súdu sa budú musieť ľudia zodpovedať z každého daromného slova, ktoré povedia. Lebo podľa Svojich

slov budeš ospravedlnený a podľa svojich slov budeš odsúdený" (Mat. 12, 36—37).

Sv. Písmo nás poúča i o tom, že na strašnom súde budú otvorené knihy. Aké knihy? Knihy nášho života, keď každý bude súdený podľa jej obsahu (Dan. 7, 10; Zj. 20, 12), či za skutky lásky a milosrdenstva, alebo za skutky zloby, hnevu a nenávisti. Ba aj tie najtajnejšie skutky, naše úmysly budú vyjavené. „Preto vôbec nesúďte predčasne — poúča nás ap. Pavel, — kým neprídе Pán, ktorý osvetlí to, čo je skryté vo tme a zjaví úmysly srdc. A vtedy dostane každý od Boha pochvalu" (1 Kor. 4, 5). Na posledný súd sa vzťahujú aj slová Spasiteľa: „Nič totiž nie je natoľko ukryté, aby nevyšlo najavo, ani natoľko utajené, aby sa neprezvedelo a nepreniklo do verejnosti" (Luk. 8, 17). Na strašnom súde budú teda vyjavené všetky naše dobré skutky (Prísl. 12, 14), a to predovšetkým skutky milosrdenstva (Mat. 25, 34—35), od ktorých závisí naša spása. A vtedy spravodlivým výrokom rozlúči naveky dobrých od zlých (Mat. 25, 46), keď dobrých nadelí večným blaženstvom a zlých večným zatratením (Mat. 25, 34—41), a to večné odlúčenie nám pripomína i podobenstvo Isusa Christa o pšenici a kúkole: „Pozbierajte najprv kúkoľ, hovorí Isus Christos, poviažte ho do snopov a spáľte ho, čistú pšenicu však zhromaždite do mojej stodoly" (Mat. 13, 30).

Z toho všetkého plynie pre nás veriacich pravoslávnej cirkvi nevyvratiteľný dôkaz i poučenie o tom, že ten čas druhého príchodu na zem Syna Božieho určite príde, čas, keď bude súdiť každého podľa ciest jeho (Ez. 18, 30), keď odplatí všetkým podľa ich skutkov a podľa diela ich rúk (Jer. 15, 14). Áno, príde čas, keď Boh „zosadí mocnárov z trónov a povýši ponížených, hladných naplní dobrými vecami a boháčov prepustí naprázdno" (Luk. 1, 52—53): príde čas, keď všetkým na zemi žijúcim v telesných slastiach, hriešnych vášniach a rozkoši, nemajúcim zľutovania s núdznymi, Boh povie: „Odplaťte, ako on platieval, zdvojnásobte dvojnásobok jeho skutkov; do kalicha, do ktorého nalieval, nalejte mu dvojnásobne; koľko sa vystavoval a hýril, toľko mu dajte útrap a zármutku" (Zj. 18, 6—7). My pevne veríme, že príde ten čas, keď nemilosrdným Christos povie: „Vzdiaľte sa odo Mňa zlorečení do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom" (Mat. 25, 41). Príde čas, keď všetkým iba povrchne, teda len ústami a nie skutkami plniacim zákon Boží, Jeho vôľu, Christos povie: „Nikdy som vás nepoznal: odíďte odo Mňa páchatelia neprávosti" (Mat. 7, 23). No príde však čas, keď Christos blaženým, chudobným duchom, tichým, plačúcim, hladným a smädným po spravodlivosti, milosrdným, čistým srdcom, tvorcom pokoja, prenasledovaným pre spravodlivosť a potupovaným pre Jeho meno, povie: „Radujte sa a veseľte, lebo vaša odplata je hojná na nebi" (Mat. 5, 3—12). Príde čas, keď všetci tí, ktorí boli vytrvalí do konca v plnení zákona Božského, počujú radostné slová šťastia a blaženosti: „Sluha dobrý a verný. Keďže si bol nad málom verný, nad mnohými ťa ustanovím, vojdi do radosti svojho Pána" (Mat. 25, 21).

Áno, zaiste príde ten čas, čas súdu Božieho, keď spravodlivý Sudca „nie podľa zdania očú bude súdiť, ani podľa počutia karhať, ale súdiť bude v pravde maličkých a rozhodovať priamosťou v prospech krotkých zeme" (Iz. 11, 4), „aby prijal každý odplatu za to, čo konal, kým bol v tele, či už dobré a či zlé" (2 Kor. 5, 10).

Kto však pochybuje a dokonca popiera posledný súd Boží, tým popiera i samotnú Božiu spravodlivosť i Jeho existenciu. Veď veriac v Jediného pravého Boha Stvoriteľa neba a zeme, veríme, že Ten Jediný musí byť aj spravodlivý. Ak by teda nebol spravodlivý, márna by bola naša viera v Neho a nádej na odmenu v budúcom živote. Veď práve v tom spočíva Jeho spravodlivosť, že odmeňuje dobrých a verných a trestá zlých, hriechom zotročených a v ňom zotrvávajúcich. On je teda, povedané slovami ap. „Jeden Zákonodarca a Sudca, Ktorý má moc zachovať i zahubiť" (Jak. 4, 12).

Nuž a teraz si predstavme, že hneď teraz by nastal onen súdny deň. Sme na neho pripravení? A kde bude naše miesto? Napravo či naľavo? Čo by sme učinili teraz, predstúpiac pred spravodlivého Sudcu, súc obťažení mnohými hriechmi, ako sa zbavíme tých neznesiteľných múk a večnej tmy, škrípania zubov a ohňa neuhasínajúceho? Či neprežívame už teraz strach a úzkosť pri srdci pri pomyslení, že sme odkázaní sami na seba, na svoje skutky, ktoré nás buď ospravedlnia alebo odsúdia na večné zatratenie. „Ak teda teraz, píše sv. Ján Zlatoústy, keď ešte nenastal onen deň súdu, keď sme jednoducho iba spomenuli o ňom a iba v mysli si ho premietli, priviedlo naše svedomie do úzkosti a strachu, čo bude s nami potom, keď skutočne nastane onen deň, keď celý svet, všetci anjeli a archanjeli i ostatné nebeské mocnosti stanú na súd, keď ľudia sa budú schádzať zo všetkých končín zeme, aby vyplnili rozkaz Boží?.. Tam nebude tak ako tu: pre uľahčenie tvojho trápenia nedonesú ti ani striebro, ani jedlo, ba neprejavia ani slovo útechy či súcitu: tam budú všetci si navzájom cudzí."

Čo máme teda činiť, aby sme sa nevideli medzi zavrhnutými, ale medzi prvými blaženými? „Využívajte čas, radí nám ap. Pavel, lebo dni sú zlé: nebuďte nerozumní, ale usilujte sa pochopiť, čo je vôľa Božia" (Ef. 5, 16—17). Do hĺbky preciťme i slová, ktoré tak často opakujeme na večierni a vrúcne prosme: „Strašný Tvoj príchod, Christe, kiež nepočujem: Nepoznám vás; veď nádej v Teba, Spasiteľu, sme vložili, i keď Tvoje prikázanie sme pre svoju krehkosť nezachovali: prosíme, aby si ochránil naše duše" (nedeľa večer, stichovná stich. 6. hlas.). Nuž a nakoniec ešte jedna výzva pre nás všetkých, pripravujúcich sa k veľkým a spasiteľným dňom svätej štyridsiatnice, výzva Spasiteľa Isusa Christa: „Ale dajte si pozor, aby srdcia vaše neboli azda obťažené obžerstvom, opilstvom a starosťami o život, žeby ten deň neprišiel na vás nečakane ako osídlo; lebo príde na všekých, ktorí obývajú povrch celej zeme. Bedlite teda a modlite sa v každom čase, aby ste vládali ujsť tomu všetkému, čo sa má stať a mohli stáť pred tvárou Syna človeka!" (Luk. 21, 34—36).

Prot. Peter Kormanik.

Svätý prorok Zachariáš

Pamiatku sv. proroka Zachariáša pravoslávna cirkev uctieva 8. februára. Toho dňa vyzýva svojich veriacich k mravnému nasledovaniu prorokovej zbožnosti. O živote a prorockej službe Zachariášovej hovorí jeho kniha, ktorá je časťou zjavenia obsiahnutého v Biblii.

Prorok Zachariáš pravdepodobne pochádzal z kňazského rodu (zrov. Nehemiáš 12, 1—4, 12—16). Bol synom Barachiášovým a vnukom Adovým. Na prorockú službu ho Boh povolal v ôsmom mesiaci druhého roku panovania kráľa Dávida tým, že mu pripomenul nemeniteľnosť svojich zasľúbení. V kap. 1—6 Zachriáš opisuje osem symbolických zjavení, ktoré mal od Boha. Boli to jazdci, Štyri rohy a štyri remeselníci, Muž s meradlom, Veľkňaz Jozue, Zlatý svietnik, Závitok, Efa a Štyri vozy. V 7.—8. kap. prorok hovorí o pôste a v 9.—14. kap. sú obsiahnuté proroctvá o podrobení národov, o Mesiášovi, o pastieroch, očistení od hriechov a o spáse ľudstva.

Pre naše duchovné poučenie sú dôležité Zachariášove slová o pôste, ktorý židia dodržiavali pri príležitosti zborenia jeruzalemského chrámu Babylónčanmi. Na otázku židov, či majú dodržiavať tento pôst, Boh Zachariášovi odpovedá: „Povedz všetkému ľudu krajiny i kňazom: keď sa postíte a nariekate v piatom a siedmom mesiaci — a je to už sedemdesiat rokov — či sa to mne postíte? A keď jete a pijete, či ste to nie vy, ktorí jete, a vy, ktorí pijete? . . . Spravodlivo posudzujte právo a preukazujte si vzájomne milosrdenstvo a láskavosť! Vdovy, siroty, cudzincov a chudobných neutláčajte a v srdciach svojich si nezamýšľajte druh druhovi zlo!" (7, 4—6, 9—10). Týmito slovami Boh nedegraduje pôst ako taký, ale poukazuje na to, aký má byť mravný život židov, ako správne majú reagovať na babylónske zajatie, ktoré je trestom za ich hriešny život. Židia na pamiatku zborenia chrámu sa začali postiť, čím ukazovali svoje mučeníctvo a protest proti babylónskemu utlačovateľovi, pričom ich nakladanie s blížnymi bolo naďalej odsúdeniahodné. Zborenie jeruzalemského chrámu i babylónske zajatie bolo pre židov trestom, ktorý mal viesť k mravnej náprave, preto sa nemali postiť, lebo chrám bol zborený, ale preto, že treba napraviť svoj mravný život.

V tomto príbehu z dejín izraelského národa je veľmi názorne vystihnutá falošná zbožnosť. Starozákonní židia jej často prepadávali, pretože si mysleli, že vonkajšie dodržanie Božích zákonov je splnením ich náboženských povinností. Hoci za to boli neraz potrestaní, nezbavili sa tejto falošnej zbožnosti, preto ani nespoznali a nepri-

jali Toho, ktorému vo svojom presvedčení vonkajším dodržiavaním zákona slúžili — Boha a Spasiteľa nášho Isusa Christa.

Bohužiaľ, tejto falošnej zbožnosti prepadávajú často i kresťania. Neraz sa stáva, že niektorí kresťania po tom, čo si splnili svoje náboženské povinnosti, navštívili chrám, či vykonali modlitbu, sledujú svoje egoistické ciele. Dokážu spokojne kradnúť, ohovárať blížnych, vyvolávať medzi nimi spory, či prepadať iným nerestiam. Je to preto, že títo veriaci úplne nevystúpili zo sveta tmy a hriechu. Chcú slúžiť Bohu, ale zvádza ich i lesk hriechu, ktorý oslepuje ich duchovný zrak. Vo svojej duši cítia, že ich prítomnosť pri modlitbách ich duchovne hreje, ale i hriech ich robí chvíľkovo šťastnými, preto robia všetko, čo im ich úbohý život spríjemňuje. Títo ľudia nehľadajú duchovné žitie, ale vyžitie sa. Mnohí z nich nechcú hodnoty vytvárať, ale iba prijímať. Ale ak je kresťan iba konzumentom, prestáva byť kresťanom. Zákonite sa stáva nepriateľom kráľovstva Božieho, pretože členstvo v Božom kráľovstve v prvom rade je podmienené životom v Christu, a nie zápisom vo farskej matrike. Do nej sme zapísaní pri svojom vstupe do cirkvi prostredníctvom sviatosti krstu, ktorým sme si však ešte nezabezpečili spásu. Krstom sme očistení od predchádzajúceho hriechu a získali sme milosť Božiu, pre našu spásu potrebnú. Božia milosť pôsobí na nás iba vtedy, ak chceme svoju vieru premeniť na dobré skutky. Vtedy milosť Božia nám pomáha konať dobro. Preto falošná zbožnosť nie je zbožnosťou, je to iba smutné blúdenie pri hľadaní vlastného šťastia. Stačí zriecť sa svojich hriešnych ideálov o šťastí, prestať sa hnať za majetkom, slávou, stačí si skromne a statočne vykonávať svoje každodenné povinnosti, ktoré od nás čaká Boh, rodina, cirkev i spoločnosť a získame pocit sebarealizácie, pretože sme mnoho prijali tým, že sme sa oddali Bohu a blížnym.

Prorok Zachariáš je pre nás nielen učiteľom mravného života, ale i evanjelistom o Christovi a Jeho svätej cirkvi. Vo svojej knihe má trinásť prorockých mesiánskych miest. V 2, 10—11 hovorí o hore Sion, ktorá je symbolom Božej cirkvi, ako o mieste záchrany pre všetky národy. V kap. 3, 8—10 hovorí o Mesiášovi. Boh ho nazýva Sluhom svojím, Výhonkom a kameňom, ktorého vyryje ozdobu sedem očí. Mesiáš bol služobníkom Božím, Výhonkom, z ktorého vyrástol mocný strom — Cirkev — i základným kameňom, na ktorom Cirkev stojí. Sedem očí na kameni je podľa učenia cirkvi sedem sviatostí — prameňov Božej milosti, bez ktorej ľudská spása by nebola možná. V kap. 4, 7 Mesiáša nazýva „záhlavným kameňom" a v 6, 12—13 Výhonkom, Mužom, ktorý vybuduje chrám Pánov. Christos vo svojom vykupiteľskom diele bol skutočne strojcom chrámu Božieho. Vybudoval Cirkev, ktorú ani brány pekelné nepre-

môžu (Mt 16, 18). O tejto cirkvi Zachariáš prorokuje v kap. 8, 3 a 13 a najmä 9, 20—23.

Možno povedať, že svojou najkrajšou a najpoetickejšou formou reči prorok Zachariáš opisuje vstup Isusa Christa do Jeruzalema, ktorý si cirkev pripomína na Kvetnú nedeľu: „Plesaj hlasno, dcéra Siona, jasaj, dcéra Jeruzalema, hľa, kráľ tvoj ti prichádza, spravodlivý je a nesie sa na oslovi, na osliatku, mláďati oslice" (9, 9). Milosť Božia tu dáva prorokovi Zachariášovi vidieť tento obraz, ktorý sa stane skutočnosťou až o päťsto rokov. Akým silným dôkazom pravdivosti našej viery je, že to, v čo veríme, nie je len náhodné, či vymyslené šikovnými ľuďmi, ale že sú to pravdy, ktoré boli predpovedané a zapísané a potom presne splnené. Vidíme, že Zachariášovo proroctvo nie je vymyslené na životný príbeh Isusa Christa, ale že Jeho život naplnil dávno vyslovené proroctvá. Obraz stretnutia Mesiáša podľa slov proroka Zachariáša sa doslovne zhoduje so skutočnosťou, ktorú opisujú evanjelisti Matúš (21, 1—11), a Ján (12, 12—18). Prorok tu nielen že doslovne opisuje budúci priebeh Christovho príchodu do Jeruzalema, ale keď vidí tento obraz, je natešený z veľkého Božieho milosrdenstva preukazovaného ľudstvu a vyzýva národ na radostné privítanie svojho Mesiáša, k radosti-plesaniu a jasaniu, lebo prichádza kráľ v neobyčajnej sláve. Jeho majestát neozdobuje pyšný kôň, ako to bolo bežné u iných kráľov, ale pokojamilovné osliatko, ktoré podľa sv. otcov ešte nebolo zapriahnuté. Oslica, ktorá už bola v záprahu, predstavovala židov, ktorí boli pod ťarchou zákona. Osliatko predstavovalo pohanov, ktorí Mojžišov zákon nepoznali. Podľa slov sv. Cyrila Alexandrijského Spasiteľ dal prednosť osliatku pred oslicou, pretože židia neprijali Christa, ale pohani áno. Oslica išla za osliatkom, hoci bola pred ním, tak, ako židia, hoci boli prvými v starozákonnej cirkvi, neprijatím Christa sa stali poslednými a poslední pohani Jeho prijatím sa stali prvými v cirkvi Božej.

Veľkosť prichádzajúceho kráľa do Jeruzalema prorok opisuje v Jeho spravodlivosti, spásonosnosti a poníženosti. Najmä poníženosť je protikladom v kráľovskom úrade tohto sveta. Preto svet Jeho mesiášsku službu ocenil podľa svojho, ako hovorí Boh ústami proroka Zachariáša: „Odvážili mi teda mzdu tridsať strieborných . . . na ktorú ma ocenili" (11, 12—13). Tieto slová sú ďalším dôkazom Zachariášovej pravdy i správnosti našej viery. Ale naša duchovná radosť nie je len v správnosti nášho presvedčenia, ale v tom, že je na nás vyliaty Duch Boží, ktorý nám dáva poznanie každej pravdy, očisťuje nás od hriechov a privádza nás k spáse. „Na dom Dávidov a na obyvateľov Jeruzalema vylejem však Ducha milosrdenstva a uprosovania. Potom budú hľadieť na mňa, ktorého prebodli a budú nad ním nariekať, ako sa narieka nad jedináčikom a horekovať ako sa horekuje nad prvorodeným" (12, 10). Podľa učenia cirkvi pod Jeruzalemom máme rozumieť cirkev Božiu. Každý ozajstný veriaci má byť šťastný, keď pri pohľade na Christovo umučenie v hĺbke svojej duše cíti žiaľ, že aj on sám je príčinou týchto strašných rán. No vzápätí pociťujeme i radosť, že týmito ranami sme uzdravení a spasení. Lebo je „. . . obyvateľom Jeruzalema otvorený prameň proti hriechu a poškvrne" (13, 1).

Prorok Zachariáš nám predstavuje Mesiáša ako kráľa, ktorý zakladá kráľovstvo svojím ponížením a utrpením. Vyzýva nás všetkých k jeho radostnému privítaniu a odovzdaniu sa Mu, pretože sám sa Ním dal ovládnuť. My vidíme Mesiáša nielen poníženého a ukrižovaného, ale i vzkrieseného, víťazného a osláveného. Predsa však Jeho majestátnosť nie vždy je pre nás pohnútkou na plnenie Jeho svätej vôle, pretože sa málo zaoberáme sebakritikou, poznávaním seba samých a ešte menej hľadáme cestu k náprave. Pre egoizmus nepoznáme lásku a správnu hodnotu vecí. Šťastie hľadáme tam, kde ho niet a vzďaľujeme sa tým od večného života. Kto zavinil naše poblúdenie? Kto je v tomto prípade strojcom nášho šťastia či nešťastia? Kto iný, než my sami?

Milan GERKA

Za mier

CESTA VEĽKEJ NÁDEJE

Dňa 18. novembra pred odriekaním „Anjel Pána" pápež Ján Pavel II. oznámil, že koncom mesiaca novembra uskutoční cestu do Turecka. O tejto svojej ceste medzi iným povedal:

„Na konci mesiaca odídem do Turecka. Pôjdem predovšetkým do Ankary, hlavného mesta veľkej krajiny, kde sa stretnem s predstaviteľmi vlády tohto národa, aby som im tlmočil prejav úcty a pozdravu. Ďalej pôjdem do Istambulu k návšteve Jeho Svätosti patriarchu Demetria I., zúčastniť sa bohoslužieb sv. apoštola Andreja, brata Petrovho.

Sv. Andrej je patrónom konštantínopolskej cirkvi. Takýmto spôsobom brat odpovie na pozvanie brata: Peter na pozvanie Andreja. Obidvaja takto budú odpovedať — a to v zhode s mnohými hlasmi dnešnej doby — na pozvanie Christovo, pre dobro celého kresťanstva a cirkvi, ktorá je mystickým telom Christovým. Je to dôležitá návšteva. Je konkrétnym výrazom mojej tak často obnovovanej snahy, aby aj naďalej boli podnikané kroky vo veci jednoty všetkých kresťanov. Bol to jeden z hlavných cieľov koncilu. Táto požiadavka je naliehavejšia, než kedykoľvek predtým. Na tejto ceste bol dosiahnutý značný pokrok, ale nemôžeme sa s tým uspokojiť. Musíme plne realizovať vôľu Christovu.

So ctihodnými pravoslávnymi cirkvami nachádzame sa v predvečer započatia teologického dialógu s cieľom prekonať spoločne rozdiely, aké ešte medzi nami existujú.

Svojou návštevou chcem vyjadriť veľký význam, aký katolícka cirkev pridáva tomuto dialógu. Chcem vyjadriť svoju úctu, svoju bratskú lásku, aku prechovávam voči všetkým týmto cirkvám a ich patriarchom a predovšetkým voči ekumenickému patriarchovi, s ktorým rímska cirkev je spojená toľkými zväzkami. V posledných rokoch tieto zväzky nabrali na sile a aktuálnosti vďaka odvážnej a múdrej činnosti veľkého a ctihodného patriarchu Atenagorasa, tiež vďaka milovanému môjmu predchodcovi, pápežovi Pavlovi VI.

Pôjdem tiež do Efezu, miesta, kde v r. 431 Tretí všeobecný snem vyhlásil Pánnu Máriu Teotokos, Matkou Boha, ktorá je tam ešte uctievaná v starovekom sanktuáriu. Chcel by som, aby táto moja cesta pripomínala všetkým a každému z Vás zvlášť, a tiež všetkým veriacim cirkvi, svätú povinnosť angažovania sa v diele zjednotenia. Každý katolík je povinný to urobiť, prinajmenšom skrze modlitbu a obrátenie srdca, ako to vyžadoval koncil. Túto cestu a jej výsledky porúčam vašim modlitbám, modlitbám každého z vás".

Táto cesta sa koncom novembra 1979 uskutočnila, pápež navštívil carihradského patriarchu Demetriosa I. a viedol s ním rozhovor o budúcej jednote kresťanstva, čo prezrádza aj pápežova reč po návrate do Ríma, ktorú predniesol dňa 2. dec. 1979 opäť pred modlitbou Anjel Pána. Medzi iným povedal:

„Milovaní bratia a sestry, chcem znova vyjadriť radosť z návštevy, ktorú som mohol vykonať u sesterskej cirkvi v Carihrade a u patriarchu Demetria I. vo sviatok apoštola Andreja, ktorý je patrónom tejto cirkvi. Tradícia Andreja, ktorý bol Petrovým bratom, vyvoláva mi obraz cirkvi, ktorá sa buduje a rastie na uholnom kameni, ktorým je Christos a zároveň na základe apoštolov a prorokov, v sile svojej pôvodnej jednoty, ako aj s túžbou po dokonalej jednote, ktorú musíme dosiahnuť v čase, ktorý je zatiaľ známy len Bohu, skrze Ducha svätého. Veď on je Duchom Pravdy a lásky.

Cirkev sa vo svojej dvetisícročnej histórii vyvinula z pôvodnej kolísky dvoma oddelenými smermi, veľkými tradíciami, a to východnej a západnej. Počas mnohých storočí tieto dve tradície boli prejavom spoločného bohatstva Christovho tela, vzájomne sa dopĺňovali v srdci božieho ľudu, ako aj vo svojom hierarchickom zriadení, vo svojich liturgických obradoch, v učení cirkevných otcov a teológov.

Druhý vatikánsky koncil nám znova pripomenul, že toto bohatstvo a táto tradícia neprestávajú byť spoločným dobrom celého kresťanstva a že musíme na základe toho a pod vedením Ducha svätého prekonať rozdelenie, ktoré nás ťaží od 11. storočia a hľadať znova zblíženie a jednotu.

V tomto zmysle by som vám rád pripomenul, čo uznali otcovia koncilu, keď zdôraznili: „Východné cirkvi majú od počiatku poklad, z ktorého prevzala západná cirkev mnohé veci v oblasti liturgie, duchovnej tradície a právneho poriadku. Zvlášť v oblasti úcty k Panne Márii, ktorú veriaci východných cirkví

velebia úchvatnými hymnami. Ďalej v rehoľnej spiritualite, z ktorej vytryskli rehoľné pravidlá latinských cirkví ako z prameňa."

Ďalej pápež Ján Pavel II. uvádza výrok koncilu o tom, že východné cirkvi majú "pravé sviatosti a predovšetkým mocou apoštolskej postupnosti kňazstvo a Eucharistiu" a že tomto duchu spoločenstva podnikol túto púť a „želá si, aby priniesla hojné plody pre úspech ekumenizmu" a prosí všetkých, aby sa modlili na tento úmysel.

„Je mi zvlášť milé, pokračoval ďalej pápež, spomenúť osobitné zásluhy carihradskej cirkvi, ktoré získala pri evanjelizácii Slovanov. Bola to carihradská cirkev, ktorá odpovedala na pozvanie kniežaťa Rastislava a poslala bratov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, kde začali dielo prenikavej evanjelizácie, v ktorej pokračovali ich žiaci".

Chcelo by sa nám veriť, že tentokrát to pápež myslel opravdu poctivo a kresťansky a budeme sa i do budúcna pri každej bohoslužbe úprimne modliť, aby Bohom určená jednota dosiahla svojho cieľa, aby sme mohli opäť jednými ústami a jedným srdcom vyznávať a jednu Eucharistiu prijímať, spoločne budovať na Christu ako uholnom kameni cirkvi, ktorému je daná všetka moc na nebi i na zemi (Mt 28, 18), a tiež na apoštoloch a prorokoch (Ef 2, 20), lebo ich mená sú napísané na dvanástich základných kameňoch nového Jeruzalema

Prot. Š. P-ký

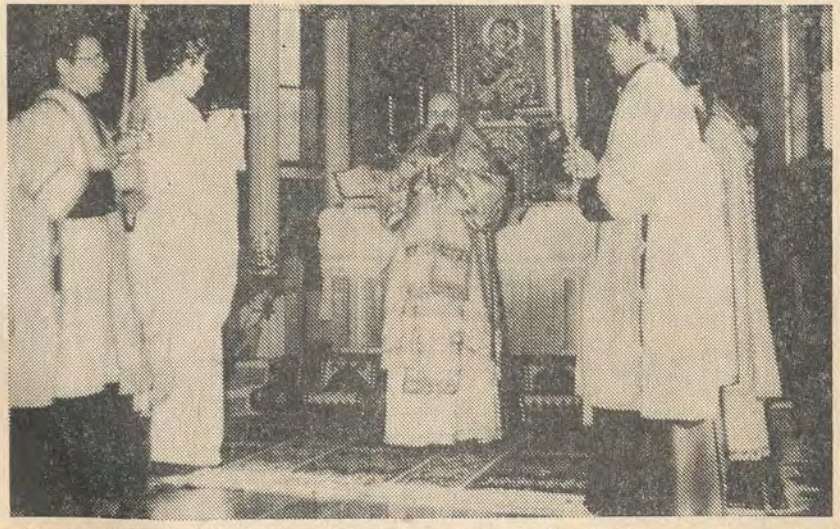

Preosvietený vladyka Nikolaj počas bohoslužieb v Závadke

Niekoľko štatistických údajov o pravoslávnej cirkvi vo svete

● *Carihradský patriarchát*

Patriarchom je Jeho Svätosť Dimitrios I.

V samotnom Turecku je 5 eparchií s 20 000 veriacimi. Patriarchát má vlastnú vysokú bohoslovecką školu. Duchovný obvod spája obyvateľov Dodekanských ostrovov, Krétu a sv. Horu Athos, na ktorej žije asi 1250 mníchov. Okrem toho do tejto cirkvi patria tiež veriaci v USA, Austrálii a v Európe.

● *Alexandrijský patriarchát*

Patriarchom tejto cirkvi je Jeho Svätosť Nikolaj VI. Táto cirkev má päť eparchií v Egypte (asi 10 000 veriacich) a deväť eparchií po celej Afrike (Sudan, Rodézia, Etiópia, Kamerun, Keňa, Uganda, Zair, Tanzánia). Spolu je asi štyristotisíc veriacich.

● *Antiochijský patriarchát*

Patriarchom je Ignatios IV. (patriarcha Antiochie a celého Východu). Najviac veriacich je v Sýrii, má 6 eparchií, sto chrámov, 5 monastierov. V Libanone má 6 eparchií, 300 chrámov a 15 monastierov. Okrem toho má svojich veriacich v Turecku, v Iráne, Kuvajte, väčšinou Arabov. Bohoslovecká fakulta je v monastieri Balamnd. V USA a v Austrálii má asi 800 000 veriacich.

● *Jeruzalemský patriarchát*

Na čele je Benedikt I., patriarcha jeruzalemský a celej Palestíny. Do tohto patriarchátu patria veriaci v Izraeli, Jordánsku, Bratstvo sv. Hrobu a iných svätých miest. K tomuto patriarchátu sa pripočítava aj Arcibiskupstvo sinajské s kláštorom sv. Kataríny na Sinajskej hore. Počet veriacich je asi 100 000.

● *Moskovský patriarchát*

Patriarchom je Jeho Svätosť Pimen, patriarcha moskovský a celého Ruska. Má viac ako 60 eparchií, 15 monastierov, dve duchovné akadémie, tri duchovné semináre. Má niekoľko eparchií v Európe a na americkom kontinente. Počet veriacich dosahuje niekoľko desiatok miliónov.

● *Srbský patriarchát*

Patriarchom je Jeho Svätosť German, patriarcha srbský. Má 24 eparchií v Juhoslávii a 6 eparchií v cudzine, okolo 2000 farností, 155 monastierov, jednu bohoslovecką fakultu, štyri bohoslovecké semináre, jednu mníšsku školu a 10 miliónov veriacich.

● *Rumunský patriarchát*

Na čele je Jeho Svätosť Justín patriarcha rumunský. Má 13 eparchií doma a v v zahraničí. Má viac ako 8000 farností, dve bohoslovecké fakulty, 7 bohoslovecких seminárov, viac monastierov s 500 mnichmi a asi 1500 mníškami. Počet veriacich dosahuje 14 miliónov.

● *Bulharský patriarchát*

Na čele je Jeho Svätosť Maxim, patriarcha bulharský. Ma 11 eparchií a 1 eparchiu v USA. Spravuje 2600 farností s 1500 duchovnými, 400 mníchov a mníšok. Má duchovnú akadémiu a duchovný seminár. Veriacich je 6 miliónov.

● *Gruzínsky patriarchát*

Na čele je katolikos — patriarcha Ilja II. Má 15 eparchií, jednu bohoslovecką školu a asi dva milióny veriacich.

● *Cyperské arcibiskupstvo*

Arcibiskupom je Jeho Blaženstvo Chryzostom, spravuje 6 eparchií, má okolo 700 duchovných, 71 mníchov, 90 mníšiek a 11 monastierov. Na Cypre je asi 82 % pravoslávnych veriacich (asi 500 tisíc).

● *Eladské arcibiskupstvo (Grécko).*

Na čele tejto cirkvi je Jeho Blaženstvo arcibiskup aténsky a celého Grécka Serafím, má 77 eparchií, 7400 farností s 8000 duchovnými, 800 mníchov, 1500 mníšiek, dve teologické fakulty, 11 bohoslovecких seminárov a asi 8 miliónov pravoslávnych veriacich.

● *Pravoslávna cirkev v Poľsku*

Na čele je Jeho Blaženstvo metropolita Vasilij. Má 4 eparchie, 233 farností, 252 duchovných, dva monastiere, jednu bohoslovecką školu a asi 500 tisíc veriacich.

● *Pravoslávna cirkev v Československu*

Na čele je Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej. Máme 4 eparchie (pražská, olomoucko-brnenská, prešovská a michalovská). Farností je okolo 150, niekoľko filiálnych obcí, počet veriacich asi 150 tisíc. Duchovní sa na svoje povolanie pripravujú na Pravoslávnej bohoslovecкej fakulte v Prešove.

● *Pravoslávna cirkev v Amerike*

Na čele je Jeho Blaženstvo metropolita Teodosij, cirkev sa delí na 12 eparchií, má 413 farností a vlastnú bohoslovecką fakultu v New Yorku. Veriacich je okolo jedného milióna.

● *Autonómna cirkev Fínska (Carihradský patriarchát).*

Na čele je arcibiskup Pavel (arcib. Karelský a celého Fínska). Má dve eparchie, 70 duchovných, tri monastiere a bohoslovecką školu (od r. 1917).

● *Autonómna cirkev Japonska (moskovský patriarchát).*

Na čele je arcibiskup tókijský a celého Japonska Teodosij, má tri eparchie, 30 duchovných (Japonci) a asi 35000 veriacich.

● *Pravoslávne cirkvi v diaspore*

V USA je asi 1600 farností. Ide tu o patriarchát Carihradský, Antiochijský a Srbský. Táto diaspora má 7 bohosloveckých fakúlt a asi 5 miliónov veriacich. V Južnej Amerike je asi 100 farností s 600 tisícmi veriacich. Ďalej je to Austrália, Nový Zéland a Západná Európa. Tu je 9 biskupstiev v Nemecku, 8 v Anglicku, 10 vo Francúzsku, 10 v Taliansku, 14 vo Švajčiarsku, jedno biskupstvo vo Švédsku a asi 50 tisíc veriacich v Maďarsku (moskovský patriarchát).

Podľa Glasnika Srbskej cirkvi č. 2/79
pripravil A. Hn.

Posmrtné spomienky

Po krátkej a ťažkej chorobe odovzdal svoju dušu Bohu dňa 27. novembra 1979 v nedožitých 60 rokoch br. Demeter Biroš, kantor z Oľšavky. Okrem svojho stáleho zamestnania v Stavebnom podniku v Stropkove vykonával funkciu kantora a tiež má nemalé zásluhy na výstavbe novej farskej budovy a na vonkajšej oprave sv. chrámu v Oľšavke. Miestni pravoslávni veriaci oceňujú jeho dlhoročnú službu sv. cirkvi a prišli vo veľkom počte, miestni i z okolia, na jeho pohreb. Pohrebné obrady vykonal d. o. prot. P Cuper, d. o. prot. J. Kačmar, d. o. M. Hrustič a miestny duchovný d. o. A. Zelizňák.

Vičnaja pamjať!

Vo februári uplynie rok od smrti dlhoročného kurátora katedrálneho chrámu Svätého Ducha v Michalovciach, br. Michala Piru, ktorý zomrel v 77 rokoch svojho života. Spomíname si naňho s úctou a láskou a prosíme Boha, aby za jeho vieru a pevné presvedčenie, za jeho starostlivosť a lásku a obetavosť v práci pri chráme, mu všetko vynahradil vo svojich nebeských príbytkoch.

Vičnaja jemu pamjať!

Bože, daj nám dobrých kňazov!

Skončil sa školský polrok, žiaci dostali polročné vysvedčenie, rodičia ho doma poprezerali s nemalou pozornosťou a s poznámkami, kde treba v učení pridať. Rozdali sa aj maturitné stužky a rozposlali sa pozdravy z maturitných večierkov. Hlavy ale zostali plné otáznikov, kam po ukončení školy. Jedni sa nemôžu rozhodnúť, kam poslať prihlášku, iní majú obavy, či budú prijatí tam, kam chcú a či budú stačiť v štúdiu.

Viem, že sú aj takí chlapci, ktorí by sa radi stali služobníkmi Božími, kňazmi, čo je aj tajnou túžbou nejedného z rodičov. Ale akosi sa obávajú pozrieť sa bližšie aj na tie stránky, ktoré vás azda aj odrádzajú, aby váš syn išiel študovať bohoslovie. Azda sú to aj tie prekážky, cez ktoré pravoslávna cirkev a jej veriaci u nás prešli a ťažkosti, s ktorými zápasili. Ale veď všade, v každom povolaní i zamestnaní sa ľudia musia stretnúť s rôznymi prekážkami. Budú ťažkosti aj v učení, neskôr v práci. To je osud tých, ktorí vstupujú do života a onedlho budú samostatne tvoriť a pracovať. Azda sa obávate perspektívy, budúcnosti. Toho sa nemáte čo obávať v našej milovanej vlasti. Aj kňazov potrebujeme, veriaci na nich čakajú. Bojíte sa azda, že váš syn nebude spôsobilý na toto povolanie? Roky na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte, počas ktorých tam bude študovať, ukážu a pritom nič nestratí, iba získa vedomosti a nadobudne si vzdelanie. Podmienky na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte sú také, aké má máloktorá škola. Krásna budova s moderným zariadením, s kaplnkou Sv. kríža, učebňami, internátom, krásnou záhradou, to všetko v Prešove.

Rodičia, pomôžte svojim deťom, ak vidíte, že váš syn má túžbu aj predpoklad stať sa kňazom, podporujte túto túžbu, aby sa raz splnila. Dnes je doba, že kňazom sa môže stať i váš syn! My, veriaci pravoslávnej cirkvi, musíme už medzi svojimi ratolesťami od ich útleho veku hľadať vhodných chlapcov na toto povolanie a viesť ich kresťanskou výchovou k vytúženému cieľu. Modlime sa a prosme Boha, aby nám v tom pomáhal a žehnal, lebo „žatva" čaká. Pravoslávni veriaci čakajú, čakajú hriešnici, nemocní a umierajúci, čakajú chrámy a spovedelnice na pracovníkov statočných, ktorí budú kráčať za Spasiteľom Isusom Christom, ktorí radi vezmú svoj kríž na seba, aby zachránili drahocenné dedičstvo otcov, sv. pravoslávnu vieru a cyrilometodejský východný, pravoslávny obrad. Takých duchovných vždy potrebujeme.

Štefan Horkaj, duchovný